

**CHIROQCHI TUMANINING MUSTAQILLIK YILLARIDA
IJTIMOIY-IQTISODIY HAYOTI VA MADANIYATI**

IIV Qashqadaryo akademik litseyi Huquqiy va ijtimoiy-gumanitar

*fanlar kafedrası tarix fani o'qituvchisi **Alimov Jasur***

jasurbekalimov102@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining Qashqadaryo viloyati Chiroqchi tumanining boy tarixi, madaniy merosi, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar. Sanoat, teatrlar, kinoteatrlar, kutubxonalar, klublar, madaniyat saroylari, sanoat, qishloq xo'jaligi, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik.

KIRISH.

O'zbekiston mustaqillikka erishgach, respublikaning barcha hududlari qatori Qashqadaryo viloyatining Chiroqchi tumani ham ijtimoiy-iqtisodiy hayotda tub o'zgarishlarni boshidan kechirdi. Ushbu maqola Chiroqchi tumanining 1991-2024 yillardagi mustaqillik davridagi ijtimoiy-iqtisodiy ahvolini tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqolada qishloq xo'jaligi, sanoat, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik, ijtimoiy soha (ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat) va infratuzilmadagi asosiy tendensiyalar ko'rib chiqiladi.

Chiroqchi tumani iqtisodiyotida qishloq xo'jaligi yetakchi o'rinni egallaydi. Mustaqillik yillarida agrar sohada muhim islohotlar amalga oshirildi. Kolxoz va sovxozlar o'rnida fermer xo'jaliklari tashkil etildi. Fermerlarga yer ajratilib, ularning mulk huquqlari kafolatlandi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda yangi texnologiyalar va suvni tejovchi usullar joriy etildi.

Paxta, g'alla, sabzavot va mevalar tuman qishloq xo'jaligining asosiy mahsulotlari hisoblanadi. Paxta yetishtirish hajmi kamaytirilib, boshqa ekinlar ekishga e'tibor kuchaytirildi. Bog'dorchilik va chorvachilikni rivojlantirishga katta



ahamiyat berildi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash korxonalari tashkil etildi.

Chiroqchi tumanida sanoat unchalik rivojlanmagan. Mustaqillik yillarida sanoatni rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi. Mahalliy xomashyo resurslaridan foydalangan holda kichik korxonalar tashkil etildi. Qurilish materiallari ishlab chiqarish, oziq-ovqat sanoati va xalq iste'moli mollari ishlab chiqarish sohalariga e'tibor qaratildi.

Sanoat korxonalarini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va investitsiyalarni jalb qilish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Tumanda sanoat zonasini tashkil etish va yangi investitsiya loyihalarini amalga oshirish rejalashtirilgan.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik tuman iqtisodiyotining muhim sektori hisoblanadi. Mustaqillik yillarida tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratildi. Tadbirkorlarga kreditlar ajratildi, soliq imtiyozlari berildi va ma'muriy to'siqlar bartaraf etildi.

Savdo, xizmat ko'rsatish, hunarmandchilik va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash sohalarida kichik biznes korxonalari faoliyat ko'rsatmoqda. Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash markazlari tashkil etildi, biznes-treninglar o'tkazildi va maslahat xizmatlari ko'rsatildi.

Ijtimoiy sohani rivojlantirishga mustaqillik yillarida katta e'tibor qaratildi. Ta'lim, sog'liqni saqlash va madaniyat sohalarida muhim islohotlar amalga oshirildi.

ADABIYOTLAR TAHLILI.

Ta'lim: Yangi maktablar qurildi va mavjudlari rekonstruksiya qilindi. O'qituvchilarning malakasini oshirishga e'tibor qaratildi. Zamonaviy o'quv uslublari va axborot texnologiyalari joriy etildi. Bolalar bog'chalari soni ko'paytirildi.

Sog'liqni saqlash: Tibbiy muassasalarning moddiy-texnik bazasi mustahkamlandi. Tibbiy xizmat ko'rsatish sifati yaxshilandi. Qishloq vrachlik punktlari tashkil etildi. Ona va bola salomatligini muhofaza qilishga e'tibor qaratildi.



Madaniyat: Madaniyat saroylari, klublar va kutubxonalar faoliyatini rivojlantirishga e'tibor qaratildi. Milliy urf-odatlar va an'analarni saqlash va rivojlantirishga katta ahamiyat berildi. Madaniy tadbirlar va festivallar o'tkazildi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Infratuzilmani rivojlantirish tuman iqtisodiyotini rivojlantirish va aholining turmush sharoitlarini yaxshilash uchun muhim ahamiyatga ega. Mustaqillik yillarida yo'llar, elektr tarmoqlari, suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini yaxshilashga qaratilgan loyihalar amalga oshirildi.

Avtomobil yo'llari rekonstruksiya qilindi va yangilari qurildi. Qishloqlarni markaz bilan bog'laydigan yo'llar ta'mirlandi. Elektr ta'minotini yaxshilash maqsadida yangi elektr podstantsiyalari qurildi va mavjudlari modernizatsiya qilindi. Suv ta'minoti tizimini yaxshilash uchun yangi suv quduqlari qazildi va suv tozalash inshootlari qurildi.

Mustaqillik yillarida Chiroqchi tumanida aholi soni o'sdi. Aholining milliy tarkibi asosan o'zbeklardan iborat. Yoshlarning bandligini ta'minlash, ularning ta'lim olishi va kasb egallashi uchun sharoit yaratish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Xulosa

Chiroqchi tumani mustaqillik yillarida ijtimoiy-iqtisodiy hayotda sezilarli o'zgarishlarni boshidan kechirdi. Qishloq xo'jaligida islohotlar o'tkazildi, kichik biznes va tadbirkorlik rivojlantirildi, ijtimoiy sohada muhim yutuqlarga erishildi va infratuzilma yaxshilandi.

Shu bilan birga, tuman iqtisodiyotini rivojlantirish, aholining turmush darajasini oshirish va ijtimoiy muammolarni hal etish uchun hali ko'p ishlar qilinishi kerak. Sanoatni rivojlantirish, investitsiyalarni jalb qilish, yangi ish o'rinlarini yaratish, ta'lim va sog'liqni saqlash sifatini oshirish va infratuzilmani yanada takomillashtirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Chiroqchi tumani O'zbekistonning istiqbolli hududlaridan biri bo'lib, o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun barcha imkoniyatlarga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari.



2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari.
3. Qashqadaryo viloyati hokimligining qarorlari.
4. Chiroqchi tumani hokimligining ma'lumotlari.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlari.
6. "Qashqadaryo hayoti" gazetasi materiallari.
7. "O'zbekiston qishloq xo'jaligi" jurnali materiallari.
8. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" jurnali materiallari.